

DÉP LEGAL

LE DIRECTEUR GÉNÉRAL

MÔI SƠ NĂM XU

SÁM THỦ BÁY SỐ 588

GIÁ BẢN

DONG PHAP	NGUOI QUOC
Một năm: 1930	1500
Sáu tháng: 2.50	8.50
Ba tháng: 1.50	3.50

Mua báo phải trả tiền trước.
Thứ và mua báo gửi cho M.
TRẦN-DINH-PHIEN - Ai đồng
quảng cáo, viễn thông, tin thưa
người trước.

CHỦ-ĐIỆN-MIỀN CÁC-ĐẤT
HUYỀN-THỦC-KHÁNG
Quân-đội
TRẦN-DINH-PHIEN

TIẾNG-DÂN

La Voix du Peuple

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ; thứ tư và thứ bảy

BÁO QUÁN
BỘ THỦ TƯỚNG ĐÔNG-DO. HỘ
GIẤY-HẠP-NHẬT-SỐ-33
Ngày-thứ-bảy 12 MAI 1930

Việc gì cũng xem
chỗ cuối cùng của
nó.

NỘI-CÁC THAY ĐỔI

Một bài điều trần trên 26 năm, nay mới
thấy làm thí nghiệm

Hiện thế giới, ở các nước văn minh, ta Nội - các thường thay đổi tuôn. Duy Nội - các Nam - triều ta không hổm biển động. Có thay đổi chẳng, chỉ một vài người, còn toàn thể thì có cái tinh chất vĩnh hịnh. Một ngày 2-5-33 nay mới có chỉ dụ đổi mới, triết chúc Hội-trường Co-mít, cho năm quan Thương-ho cả về hưu, năm quan mới lên thay (trong có ông Thái-đô-đoan-Tô là một người lão học tuổi trẻ nên còn lưu lại). Thủ là Nội-các Nam triều ngày nay theo hình thức bù ngoài mà nói, là Nội-các mới. Nội-các trê

Số thay đổi này, trên lịch sử Nam triều là sự chưa từng thấy, chúng ta phải nhận là một cuộc cải cách có quan hệ to lớn. Cái hiệu quả sau này còn chờ xem tên Nội-các mới hành động是怎样 mới thay đổi, nhất là trong cơ quan hành chính cùng công việc thi thố có khác với tên Nội-các cũ ra thay nó, chuyện ấy chưa rõ ràng. Duy nhiên eno thay đổi này, nhắc cho chúng ta nhớ lại bối cảnh trên của Phan-chanh-Tô-phu-đoan-3300.

Trao thành thà quản chủ ngày xưa, công sự trên triều đình, dân gian không được bồi macking không ai được bồi đến. Mô dâu có kẽ đê-lòng lo mực nước, thay linh tinh, có đây giải, cũng nói một vai đầu tiên tiết thời. Duy cụ Tè - hò, nhân & kinh với năm, lối con mồi súng suối mاء xem xét, tăng rõ chân tướng ta hò nào, nán lựu bô quan. Sau lắc vào ham ra Bắc, và al Nhât-bản-đô, cự cờ đưa lên chánh phủ Pháp một bối điều trần, trong nết linh tinh trong xú cần phái-cái cách. Nói rõ cái có người Pháp người Nam sở dĩ không hiểu nhau. ....

Bản điều trần ấy đưa lên Chánh phủ năm 1906. Lúc mới truyền ra tại Hà-nội-là đây có in bản chữ Hán lục hánh một lúc, sau cự bị đập, người ta không dám xem, có người đem đốt dữ phản động đưa cho là lời nói ngóng cuồng, nhất là quan trưởng xem như gai trước mắt. Chánh phủ Pháp nhân đó bồi cự là một người ái quâc nhiệt tâm cù cách, nên những người tố gian khinh trọng, song vì linh tinh khó khăn cùng cách ngôn trôi má bát điều trần ca khua thay thi hành đều gi. Ai ngờ cách nay đã 26 năm trời, trãi qua bao phen dâu bể, cựu thiêng đổi đổi, tăng thay mới, mà lời nói ngóng thay đổi thực trong bản điều trần kia, ngày trước cho là ngóng cuồng, ngày nay trở thành một bài học rết quan hệ, rất ánh hưởng cho người Nam, nghĩa là một con đường phải đi qua trước các con đường cải cách mà không có ngã náo tránh. Nghiệm nhe eno thay đổi Nội-các mới rồi, nêu là chính

Giám quốc Pérou bị ám sát

Lima 1er Mai. — Vừa đây, ông Sanchez-Cerro, Giám quốc Pérou, một nước & Nam-Mỹ, đã bị bắn vào trường đua & Salinas-Benitez gần Lima để xem duyệt lính mới diễu.

Khi xe bơi đường chạy chậm chậm, thính linh có ba người nhảy đập lên phía sau xe mà bắn ông Sanchez-Cerro.

Người ta liền chờ ông vào nhà thương để cứu cấp, nhưng vì bị thương linh nhiều quá, mà sang nhất là vết thương & chấn trai tim, nên thay thoái của chờ không nổi, khiến ông đã tắt hơi rồi.

Người sát nhau đó nguyên là một viễn chinh tên là Abelardo Hartardo.

Thứ dịp lộc tên ấy, Hartardo lại bắn luôn ông Thương-ho bộ nội vụ, 5 người lính sơn dà và một người thương dân nữa. May mắn, người có phần già, họa thừa, lách tránh và đánh tiếng tối trong dân gian, chờ không cầu xin niêm hàn.

Sau khi ông Giám-quốc tắt hơi, lời nói của linh nhom họp với ông Oscar Benavides lên quyền Giám-quốc.

Sau lại Thương-ho nghị viện nhóm Quốc hội cử ông Benavides lên làm Giám-quốc thiệt thòi.

Ông Benavides đã làm là tuyên bố rõ.

Một cuộc biến động ở Cuba

Năm-ubre, 1er mai. — Cố tin & La Havane đều nói & tình Orient có cuộc biến động. Tin chính phủ nói cuộc khởi nghĩa ở San-Solis đã bị đảo lật xong: 10 người chết (7 tuy sinh mệnh, 2 người lính và viên trưởng cảnh sát).

Bản & New-York American's đăng tin rằng chính phủ đã thiêu pháp binh trong 8 giờ và 8.000 dân bị bắt sống.

MANDAT CỦA AI?

Bản báo có tiếp được một cái mandat Série A 009.008 n° 072 mua & nhà giấy thép Tam-ký ngày 20-4-33 mà không có tên người gởi. Vậy chí mandat ấy của ai, xin trả lời cho biết để liên việc vào số. Tiếng-dân

LUẬN DÂN

CHUYÊN BỘI

Giá-trị với số tuổi

Trong tường Lộ dịch 'Le Cid' của Corneille, tên sinh có câu này người ta cũng thường hay nhắc lại: « Ta nhỏ tuổi, thật vậy; nhưng đối với những người ngoan, giá trị không phải chờ số tuổi chất cho nhiều mới phát hiện. » Je suis jeune, il est vrai, mais aux années bien nées, La valeur n'a-t-elle pas le nombre des années? Đó là câu nói của Don Rodrigue, tuy thiểu niết anh hùng trong truyện khi đầu khêu chia với một vị lão tướng trong trùm định và bị vị này ché là còn trẻ tuổi.

Giá trị không nhỏ số tuổi. Prét, cái tên nói ấy hồn ghen ghét, mà hộp với thời thế, đáng với sự thực, càng lâu ngàc càng được người đời tin phục. Trái lại, che đậy sự thực và tàn hào khen xứng, trong lúc đầu nghe ém tai mà kỵ thẹp trở thành đều hại mình. Ai hay lán quan trưởng, hay là trong quan trưởng ai thích nghe lời tán, từ trước tới đây mà từ nay sẽ vẫn cung vây, hãy trong cái tên Nội-các thay đổi ngày nay — chưa nói huy độ — mà hiểu cho rằng:

Lời nói ngọt là thuốc độc.

Hồi C8

Trước tòa án đại hình Saigon

Sáng mai 3 Mai nay tòa án Đại-hình Saigon đã đem 120 người can thiệp 7 vụ phá rối cuộc triều au & Đông-pháp ra xử.

Phiên tòa gồm có: Quan chánh tòa M. Weil chủ-ich, hai ông bồi thẩm là M. Pierre và M. Filatran; M. Walrand, chưởng lý; M. Nguyễn-trong-Bá, lục-sự, và 4 ông thẩm là Annam.

7 vụ demix: 1/ vụ giết Hương-trưởng Huỳt & Hàng Tân-Tạo (Bà-hòn) bồi tháng Juillet 1930.

2/ vụ giết Hương-cá Dương và Hương-quán Mây ở làng Hieu-thanh hồi tháng Septembre 1930.

3/ Vụ bắn H. Văn Nam & Đức-hòa hồi tháng Septembre 1930.

4/ Vụ cắp 2 cây súng cối xav. 4 cây súng trường và đạn ở đồn Ông-Mai bồi tháng Janvier 1929.

5/ Vụ Diển-thuyết tại Nhà-bè — Bếp Thủ bị giết hồi tháng Mars 1931.

6/ Vụ giết Lê-quang-Chiêng, lang Dao — Nguen (Mỹ-tho) bồi tháng Avril 1931.

7/ Vụ cướp itu Nguyễn-văn-Kien chay-dang Trà-viêh — Mỹ-tho.

(Xem qua trang 2-3)

TRÀ LỜI

Công-ông-chánh-hương-hội Ng-Đông, làng Mỹ ngay (Binh-Định)

Có tiếp đây là đơn của Pháp cầu hỏi giờ đây bao nhiêu chuyện bao giờ có lạm dụng mà không không phải là: « Họ không rõ là có ai là một tên tội phạm là: »

Công-mỹ người dân làng Ng-Đông, phủ Hưng-Đức (Ng-Đông)

Tiếp đây bài đăng bao nhiêu chuyện lạm dụng mà không không phải là: « Họ không rõ là có ai là một tên tội phạm là: »

Ông Võ Thêm Ký-Anh,

linh-bảo-dâ-nhà được mandat

1500 xu cầm-on. Còn cái tên

ngoài thì không tiếp đây.

Tiếng-Dân

TRUNG LÚC KHÙNG HOÀNG

Dân kinh thành Lithuania

yêu cầu hạ tiền điện

Kiev, 25 Avril (R. d.) — Các nhà

đang điện trong kinh thành Lithuania

đang điện đúng đắn

nhưng các nhà đang điện còn

này được 50% mài nghe.

Tu eniela chua may den nay dien

de, mà các điện may nua, khô-echay.

Các nhà hàng bán đèn lò

và đèn sáp dây nang khach.

Công ty điện: đã chịu hoi 25%,

nhưng các nhà đang điện còn

này được 50% mài nghe.

Trong lúc là tuoi ria thu không

đã can được tên tu ngiêc vi voi

hang. May loi via thi, nhan hanh

giá hiêu cao. Cac ai mua chia

vien thi co viet the hoa ngay

Ngô, trường thi cung tuong

Tiếng-Dân

T. P. Thủ-thu-ông-Ngô-truong-Ngô

Truc-tri-hoi-sa-ham-hoang-1930

thi ngay 1er Avril 1930 va 12

thang-huynh-hoang-1930

nhung coi-phi-phi-phi-phi-phi-

phi-phi-phi-phi-phi-phi-phi-

phi-phi-phi

VIỆC TRONG NƯỚC
(Tập theo trang bìa)
PHAN - RI

Hương lịt nhung làm
Làng Xuân-Yên, thuộc phủ Hoa-
da, Ngay-Quay làm lý trưởng
trong ba năm, không đồng với bạn
cường hào tiêu sách công nho, lại
còn mắc nợ thêm nữa, mà sở chí
tiêu dưa ra tinh thi chí thán 1533
thôi! ai nhắc đến thì lý mắng
nhisco.

Nghé đâu hương sú Minh đã kiện
đến quan, quan xử cho Quay hạn
3 tháng trả tất số bạc thừa, và
những người can vào vụ xâm tiêu
công bồi phải bồi 220\$, nhưng lý
mười trả được 23\$, còn số bạc bồi
chưa thấy một xu. Vì vậy là tham
nhũng càng thêm này nò, như 2
năm sau ruộng lัง đề riêng một sở
cấp cho Hội tử án làm việc, mà
hương cõi đồng ưng cũng cho
làng đồng trả nợ mỗi năm 20\$ (trả
5 năm mới hết), còn lại 1000 héc
ha giống ruộng dân già 47\$ mỗi
năm, 2 năm 47\$ $\times 2 = 940$$. Đến 10\$
chợ, tuy rằng đầu giá chỉ quanh 700\$ mà
về lang chora lấy là mỗi năm 200\$ và
góp mỗi ngày 3\$, thành mỗi năm
 $(3 \times 300) = 900$, trừ thuế 540\$ thì
còn lợi $(900 - 540) = 360$, tức là
74\$ mỗi năm, 2 năm thì $74 \times 2 = 148$. Tổng cộng lạm tiền $(940 +$
 $148) = 1088$, trừ thuế 540\$ thì
còn lợi $(1088 - 540) = 548$, tức là
74\$ mỗi năm, 2 năm thì $74 \times 2 = 148$. Tông cộng lạm tiền $(940 +$
 $148) = 1088$. Còn tiền lạm
trong cho mướn đất me, xoá
không kể.

Hương bón không có, hương bộ
Hoynh-Chuẩn và lý trưởng Truong
Bto, hai người này chỉ tiêu n'ng
việc gì? Đường từ lộ hư nát không
tù bô, con em trong làng đong
không có trường mà học, dành c'er
chân vào học trườn g xa, mà nay
dẫu k' hué, các ông sắp di vay: Da
Vậy số tiền công qui kè trên đê
chun vào cái túi không dày nào rồi
sao? Ma vay rồi có n'ng của họ
được không? hay là để cho cả n'ng
sai con cháu dân làng lối k'c'nh
mà các k' lão rất tàn tệ, ubur b' dō:
Tán năm ngoài?

Làng ng'eo dân phải cục, mong
quán trên gré mãi để trú myet ca
lệ lạm nhung kia cho dân nhớ.
Dân

BẮC - KỲ

HÀ - NỘI

Một người mù đã chế được bá
cái máy
Một người mù tên là Đỗ-Trọng-
Dung, 28 tuổi, nguyên quán làng
Nguyệt-Mai, 乡 Trich-xuyên, thuộc
huyện Võ-bản (Nam-dinh), hiện
ngờ ở số nhà 49, phố Cầu-Dết.
Người này đã chế được bá cái máy,
như máy hơi, máy gạo, máy quạt,
và đã nghĩ được nhiều thứ may
khác, như máy lau thủy máy, đồng
bô v... v...

Theo như lời tự thuật của người
ký dâng báo-Đông-Pháp, thì cha mẹ
mất sớm, mù lòa lão bẩn, vẫn ở với
ba em, ở Nam-dinh, 10 tuổi bà
xuôi v' về tây, phải phán đấu với
đối sinh nhai từ đây cho đến
năm 24 tuổi, có nghe dan và nghe
lầm thuốc pháo, nhờ thế được sống.
Hiện có thứ máy đưa cho they làm
má không có tiền trả đồng đens v'.
Cái cảnh nghèo có ngán trả cho
cái ôm máy móc kia, thật đáng buồn
vây.

V. T.

Sách thuốc

Dịch ra quốc ngữ, trên, đối thành
ca, k' ra các bệnh, dưới k' đơn
thuốc, và chữ quốc ngữ, lại k'ra
chữ nho, bệnh nào k' thuốc k', thật
rất tình tượng, có 372 cái đơn thuốc
chén chén đồ h'it các chứng bệnh
người lớn trẻ con, dùng rất công
hiệu. Ai có sách này cũng như có
thầy lang đại danh s' trong nhà
vậy. Khi nào có bệnh thì tự xem
sách k' đơn lấy thuốc mà dùng thật
rất tiện lợi. Ai biết quốc ngữ 10
k' đơn được. Giá một quyển 1200.
Nguyễn s' tên thương hàng thông phan
TRẦN-BỨC-CÁNH

87 - phố Định-Tín - 87
TONKIN NAM-DINH

CÁCH BIỂU-TRỊ
THEO PHƯƠNG NỘI-ÂM
đã chữa
BENH GIANG-MAI
bằng thuốc bành
SIGMARGYL

Thuốc SIGMARGYL trắc cò
ba thần hiệu đã thí nghiệm
về Bệnh Giang-Mai, thuốc
SIGMARGYL này chữa ngay
ở mán và ở các nốt bệnh
chứng lú-thúng, các nốt thời
ky của bệnh Giang-Mai. Không
quan-angled gi, không tồn-hai
gi đến t' vi, thuốc này là một
thứ thuốc đặc biệt, có các tay
thầy thuốc chuyên-môn chứng
thực và k' có công-hiệu!

THAY DƯỢC THUỐC TIỀM
Chỗ ra tại
LABORATOIRE CHIMOTHERAPIQUE
số 2, Place de l'Église-Française, PARIS
Thuốc SIGMARGYL bán tại các
hàng bào-chế t'y ở thuốc-dịa.

6 Hué : Pharmacie INBERT

HẾT KHÍ LỰC
Chỗ r'it cũa
thien, r'it ch'ng
k'ch'p hiệu, k'ch'p
v' l'nh d'nh.
Th' d'ng thuoc: FARSIAN PILLS - GIAI k' 15 00

LÂU CÓ MÙ
m'it m'it
đ' l'nh
k'nh m'it
Đ'c'ng h'ng quang, song h'ng g'it,
m'it p'p k'ch'p m'it, m'it m'it
Th' d'ng thuoc: BLÉNIUS GIBERT - 9 50

TIỀM LA
m'it m'it
k'nh m'it
đ' l'nh
k'nh m'it
Đ'c'ng h'ng quang, song h'ng g'it,
m'it p'p k'ch'p m'it, m'it m'it
Th' d'ng thuoc: COMPTON'S DE GIBERT
đ'c'ng h'ng quang, song h'ng g'it,
m'it p'p k'ch'p m'it, m'it m'it
Ch'nh h'ng này d'ng thuốc gi'c'ng không kh'li,
đ'ng thuoc này k' r'it k'ch'p h'ng.
H'p n'm m'it vien: 1 50
G'it m'it v' s'c'ch ch'c'ng, h'p h'ng c'nh k'nh,
k'nh h'ng k'nh.
Pharmacie GIBERT, 18, des Champs, MARSEILLE
đ'c'ng h'ng da, theo k'li recommend. K'nh k'li the
muu thi dinh theo t'nh.

Co ban tai oac h'ng h'ng h'ng.

ĐỘNG - PHÁP
Phan-huy-Thinh
PHÒNG KHÁM BỆNH
102 Rue du Pont Japonais - FAIPO
An k'g di kh'am b'nh
BEN DIỄM, YAM-KY CHỢ-DƯỢC

LÂM TOÀN BẰNG MÁY!

lâm bằng v'it trắng g'ao-en và da sejour
hay da beige và da gris, nemis bằng
cuir englais, tay g'it các ng'it l'nh, b'nh
g'it đặc biệt 16 300 một 481. C'ng k'nh
g'it, bằng h'ng t'nh da c'nh, s'c'ch ng'it b'nh
300; s'c'ch này ch'c'ng h'ng 6 500 một 481.

AN-THÀNH
Cordonnerie Moderne
37 Rue de la Soie - HANOI

Alors có Catalogue An-Thanh 1932, s'c'ch
h'ng 18 15%.

HIỆU DƯƠNG-NGUYỄN

là một hiệu to nhất, hoàn toàn
nhất, của người Việt-nam.
Bán b'nh, b'nh l'nh, thuốc nam,
thuốc bắc rất nhiều, đã có các
tuy s'c'ch Hoa-k'g, s'c'ch Cao-ly
v. v. thứ nào cũng chọn toàn
hang l'nh c'nh, giá tinh r'it phái
ch'ng.

K'nh đồng b'nh ch'fia c'nh.

Ở x' b'nh theo cách lanh-h'ng
g'ao-agn.

Thay v'c' m'ndat x' d'ng k'nh

M. NGUYỄN - XUÂN - DƯƠNG

hiệu DƯƠNG-NGUYỄN

123, Ph' Ph' - Kh'nh - NAM-DINH

BÀN TAY của ai?

DẤU LỢI-SANH

T'huoc ho t'nh
t'huoc x'k'p h'nh
t'huoc diêu-k'nh h'nh v. v.
r'it th'nh li'nh!

Ở Trung Bắc-k'g ai muốn làm Đại-ly, xin viết
tho thương-lượng với

M. TRẦN - DIỄU
50 Rue de la Marne - TOURANE

LỢI-SANH-ĐƯỜNG

371, Rue Paul-Blanchy - SAIGON

Xin lưu-g': B'nh-đường có dù: cao, đơn, hoán, t'nh
và đều có nhán B'NH-TAY làm tin.

THUỐC HAY CÓ MỘT!

CÁC NGÀI THỦ-XEM

Có-tinh bò-thận-hoàn?

Móng đ'nh k'nh luong k'nh h'ng.

Đ'nh hanh ch'p k'nh trach doan.

Lung-dau, g'it m'it sinh-v'.

Đ'nh v'ng, minh-gi'c, m'it hanh, t'nh k'.

Thuong-huoc h'ng h'ng thi' tuu.

Huoc-huoc h'ng g'it ng'c kh'ng y'.

Huoc-huoc h'ng b'nh c'nh phai-phien.

Nam-dau t'nh t'nh di'nh n'm-v'.

Ly-chung-huoc h'ng phai-phien t'nh.

Phai-phien m'it m'it t'nh k'nh-hoan.

K'nh t'nh, k'nh m'it, sinh-thien.

Ung-v'ng k'nh k'nh k'nh k'nh k'nh k'nh.

Nam-dau t'nh t'nh t'nh t'nh t'nh t'nh.

Vui-v'ng k'nh k'nh k'nh k'nh k'nh k'nh.

Móng k'nh k'nh k'nh k'nh k'nh k'nh.